

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פורים, ה'תשכ"ד

בלתי מוגה

חלק ד – יו"ל לש"פ תשא, י"ז אדר-ראשון, ה'תשס"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאה

מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הילדה מ„צעירי השלוחות“
גבורת חיל בצבא כ"ק אדמו"ר זי"ע

חי' מושקא ע"ה

בת הרה"ת הרב שלמה דובער פינחס שליט"א

נפטרה ליל ש"ק לסדר „ונקדש בכבודי גוי“

שושן פורים קטן ה'תשנ"ז

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי הורי

הרה"ת הרב ר' שלמה דובער פינחס וזוגתו מרת חנה שיחיו לאזאר

וכמה מצוות ששייכים לדיבור; וכמבואר בענין המרגלים¹⁷⁹, שטענו שמספיק ענין המחשבה, ואין צורך בעבודה בדיבור ומעשה, ודוקא במחשבה אין ענין של נסיונות, ויכולים לבוא לגילוי היותר גדול; ואעפ"כ, גם "דור דעה", כדי לקבל את התורה לעצמם ולכל הדורות שלאח"ז — הרי זה דוקא עי"ז שהקדימו תחילה ענין העשי, ואח"כ ענין ההבנה והשגה, ענין המחשבה, שכן, הדין שע"י הרהור ללא דיבור לא יצא, ואילו ע"י דיבור בלא הרהור יצא, ניתן במעמד בהר סיני למשה שקיבל תורה מסיני.

וכמו"כ בימי הפורים, ש"קיימו מה שקבלו כבר", הרי זה גם באופן דנעשה קודם לנשמע — שלא מספיק קביעת ימי הפורים ע"י זכרון הנס במחשבה, כפי ששלחו לחכמים מרדכי ואסתר ביחד, אלא צריך להיות "קבעוני לדורות", שיומשך בקריאה בדיבור, "מעשה זוטא", ואח"כ גם "כתבוני לדורות", ב"מעשה רבא".

ועי"ז נשלמת תכלית הכוונה של נתינת התורה — כיון ש"תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם"¹⁸⁰, "שלום בריבוי", ובאופן ש"הליכות עולם לו"¹⁸¹, היינו, שפועלים שהעולם נעשה בבחי' מהלך, לילך "מחיל אל חיל", כיון שהעולם מתנהג ע"פ הוראת תלמידי חכמים שהנהגתם היא באופן ש"אין להם מנוחה כו' שנאמר¹⁸² ילכו מחיל אל חיל"¹⁸⁰.

וכל זה נעשה ע"י "רו זה" דהקדמת נעשה לנשמע¹⁷⁷, ובאופן ד"כתבוני לדורות", שע"ז פועלים שיהי' "סוף כל הלילה" ("אויס נאכט"), ו"סוף כל הנסים"¹³⁹ — שנעשה מעמד ומצב ד"אין עוד מלבדו"¹⁸³, ובאופן שהטבע הוא למעלה יותר מענין הנס, כיון שבטבע עצמו ניכר הענין ד"לעושה נפלאות גדולות לבדו"¹⁸⁴,

כפי שיהי' בקרוב, כאשר יקויים היעוד¹⁸⁵ "ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

* * *

©

Published and Copyright 2008 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5768 • 2008

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

סדר ועימוד בתכנת "תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

(182) תהלים פד, ח.

(183) ואתחנן ד, לה.

(184) תהלים קלו, ד.

(185) ישעי' מ, ה.

(179) ראה לקו"ת שלח לח, ב. ובכ"מ.

(180) ברכות בסופה. וש"נ.

(181) חבקוק ג, ו. וראה מגילה כח, סע"ב.

וש"נ.

ולכן, כאשר מגיעה בקשתה של אסתר — ע"ש "הסתר אסתר"¹⁷³ — שדרישת הדור היא שהיו"ט דפורים צריך להיות נמשך בדיבור (קריאת המגילה) וגם במעשה (כתיבתה), עד "סוף כל הלילה" — אזי מסכים גם מרדכי שצריך למלא בקשתה של אסתר "קבעוני" ו"כתבונני"; אבל אצל מרדכי אין זה באופן ש"מסר נפשו עלי", כי אם אצל אסתר, ולכן נקראת המגילה על שמה.

לו. והלימוד מזה לכל אחד מישראל:

כל זמן שלא נתמנה לחנך את הזולת — יכול להתנהג באופן שנמצא בעולם המחשבה, ולצאת ידי חובתו גם בלי "קבעוני" (קריאה דיבור) ו"כתבונני" (מעשה);

אבל כאשר יש לו השפעה על הזולת — כמארז"ל¹⁷⁴ אפילו ריש גרותא משמיא מנו לי", ועאכו"כ כשיש לו השפעה בעניני יהדות, תורה ומצוותי — אין זה מספיק כלל, ולא זו בלבד שאין זה מספיק, אלא זהו להיפך מהמינוי שנתמנה עליו,

ומה גם שהנשמה לא ירדה למטה כדי לתקן את עצמה, אלא כדי לתקן את הגוף ונפש הבהמית¹⁷⁵, והרי הגוף ונה"ב דורשים גם קריאה בדיבור וגם עשי,

וכדברי רבינו הזקן¹⁷⁶ ש"הרהור לאו כדיבור דמי, ואם קרא ק"ש במחשבתו ובלבו בכל כח כוונתו (שכיון כל הכוונות כו), לא יצא ידי חובתו, וצריך לחזור ולקרוא", ולאידך, "אם הוציא בשפתיו ולא כיון לבו, יצא ידי חובתו בדיעבד, ואין צריך לחזור (לבד מפסוק ראשון של ק"ש וברכה ראשונה של תפלת שמונה עשרה)", והיינו, שקיים את המצוה, ופעל את הענין ד"ושכנתי בתוכם" — לטהר אשה לבעלה.

לז. וזהו גם כללות הלימוד מימי הפורים, שבהם "קיימו וקבלו עליהם" — "קיימו מה שקבלו כבר", במ"ת¹⁷⁷:

כבר במ"ת הי' התנאי דהקדמת נעשה לנשמע¹⁷⁷, וזאת — אע"פ שהי' אז "דור דעה"¹⁷⁸, שלא היו שייכים לענין העשי, והיו במדבר, ששם לא היו שייכים רוב המצוות, כי אם מצוות ששייכים לדעה (מחשבה),

(173) וילך לא, יח. וראה חולין קלט, ב.

(174) ברכות נח, סע"א. וש"נ.

(175) ראה ע"ש שכ"ו פ"א. הובאו בתניא

(176) תניא רפ"ח.

(177) שבת פח, א.

(178) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג. וש"נ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ תשא, י"ז אדר-ראשון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק רביעי מהתוועדות פורים ה'תשכ"ד — הנחה בלתי מוגה (חלקים הבאים י"ל אי"ה בשבועות הבעל"ט).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

פורים קטן, ה'תשס"ח

מאה וחמש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

ברוקלין, נ.י.

ל. דובר אודות השינויים בכתובים ובגמרא (בבלי¹³⁶ וירושלמי¹³⁷)

בנוגע לקביעת ימי הפורים לדורות, שקביעת היו"ט נפעלה ע"י מרדכי ואסתר, ואילו קביעת קריאת המגילה וכתביבתה¹³⁸ נפעלו ע"י אסתר לבדה — ע"פ דברי הגמרא¹³⁹ "למה נמשלה אסתר לשחר¹⁴⁰, לומר לך, מה שחר

(136) מגילה ז, א.

(137) שם פ"א ה"ה.

(138) שהם ג' הענינים הכלליים שבפורים

— מלבד פרטי המצוות דפורים, וכפי שמנו

האחרונים ז' מצוות בפורים גופא (ראה גם

שיחת פורים תשכ"ב ס"י "תו"מ חל"ג ריש ע'

((161)).

(139) יומא כט, א.

(140) כדאיאת במסכת מגילה (טו, ב):

"ותעמד בחצר בית המלך הפנימית (אסתר ה,

א) .. כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה

הימנה שכינה, אמרה, א"לי א"לי למה עזבתני"

(תהלים כב, ב), וכיון ש"אסתר אמרה מדמור

זה" (פרש"י יומא שם), הרי מובן, שמ"ש

בהתחלת המדמור "למנצח על אילת השחר"

— קאי על אסתר (ראה מדרש תהלים שם).

סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הנסים" שניתנו לכתוב — כי, החילוק בין מרדכי לאסתר¹⁴¹ הוא, שמרדכי השתדל בנוגע לבני, בענינים רוחניים, ואילו השתדלותה של אסתר היתה בבית המלכות, בענינים גשמיים [וזוהו גם החילוק במדרגתם: מרדכי — יסוד אבא, ואסתר — מלכות; אורות וכלים], ולכן דוקא אסתר השתדלה שענין הפורים יהי לא רק באופן שזכרון הנס יקבע במחשבה, אלא יומשך גם בדיבור (קריאת המגילה) ובמעשה¹⁴² (כתיבתה¹⁴³), סוף כל המדריגות דעולם העשי, "סוף כל הלילה"¹⁴⁴ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א¹⁴⁵, ונדפס בלקו"ש חט"ז ע' 352 ואילך.

לא. וזוהי גם כללות ההוראה — שעיקר עבודת האדם צריכה להיות בכח העשי שלו, ובאופן כזה צריך לכבוש את הגוף ונפש הבהמית, שישתתפו בפעולת המצוה, לא רק במחשבה, ולא רק בדיבור שהוא "מעשה זוטא", אלא גם ב"מעשה רבא"¹⁴⁶, שזוהו ענין המעשה בריבוי, — וכפי שמונה בסיום המדרש רבה לאסתר כו"כ ענינים שצריכים להיות (לא רק באופן זוטא, אלא) בריבוי דוקא: "הברכה בריבוי .. השלום בריבוי וכו'". —

(141) וכמו כללות החילוק שבין איש לאשה ע"פ תורה — כדברי הגמרא (יבמות סג, א) "אדם מביא חיטין חיטין כוסס (בתמי) .. נמצאת (האשה), "עזר כנגדו" מאירה עינו כו", היינו, שפועלת בעניני העולם לעשות מהם דבר הראוי למאכל אדם. ובכללות יותר — כידוע שנשמה וגוף הם בדוגמת איש ואשה (ראה שיחת יו"ד שבת שנה זו סט"ו (לעיל ע' ...)), והרי עיקר ענין הנשמה הוא באופן ש"רוח בני האדם העולה היא למעלה" (קהלת ג, כא), ע"י ענינים רוחניים, תומ"צ, ואילו עיקר ענין הגוף וכן הנפש השייכת אל הגוף, נפש הבהמית — הרי זה באופן ש"רוח הבהמה היורדת היא למטה" (שם).

(142) לא רק "נזכרים", אלא גם "נעשים" (ע"פ אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט).

(143) ותבטלו כל ספרי הנביאים והכתובים, הנה מגלת אסתר לא תיבטל, כמ"ש "וימי הפורים האלה לא יעברו גוי וזכרם לא יסוף מזרעם" (ראה ירושלמי שם. רמב"ם הל' מגילה בסופן), כמבואר בארוכה בהוספות לתו"א (מג"א קטז, סע"א ואילך).

(144) ועד"ז בנוגע לגוף ונפש הבהמית, שיש בהם כמה דרגות זו למטה מזו — שפועלים לא רק במדרגת הגוף ונה"ב כפי שהם בסמיכות ונעשים כלי לקבלה מנפש האלקית, שבכללות הרי זה הדקות והבהירות של נה"ב, שהיא בסמיכות לנה"א, ולפעמים נקראת בשם "ממוצע" בין נה"א לנה"ב (...).

— שהרי זה רק תחלת הלילה, ולא סוף כל הלילה, אלא צריך לפעול התיקון גם במדריגה הכי אחרונה.

(145) בשילוב שיחת ש"פ תשא, ט"ז אדר שנה זו.

(146) סנהדרין סה, א.

מעמדו ומצבו מצד שכל והרגש, ומצד למעלה מהשכל וכו', יצליח לכוין ההלכה באמת לאמתו, כיון שזהו דבר שנוגע למעשה בפועל.

ועד"ז בנוגע לדוד — לא מספיק שיעסוק בהלכות נגעים ואהלות כו' (כפי שטען דוד¹⁶⁶), ובמילא תיטהר אשה לבעלה; כיצד יכולים לטהר אשה לבעלה בפועל ממש — רק כאשר אין מניעה שאם יהי' הדבר נוגע למעשה בפועל אזי יהיו ידיו מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא.

לה. וזוהי גם הנפק"מ בנוגע למרדכי כפי שהוא מצד עצמו או כפי שיושב בסנהדרין:

כאשר מרדכי מצד עצמו חושב באיזה אופן צריכים להקבע ימי הפורים — בהיותו במעלתו ומדריגתו,

— ובהתאם לכך מביט גם על בני דורו נכידוע מאמר הבעש"ט¹⁶⁷ שראיית חסרון אצל הזולת שייכת רק כאשר גם אצלו ישנו חסרון זה לכל-הפחות באופן ד"דקה מן הדקה¹⁶⁸, כי, אילו אצלו לא הי' חסרון זה כלל, לא הי' רואה זאת גם אצל הזולת, שלכן חשב שגם מצדם יכולים לקבוע איסור מלאכה בפורים (כנ"ל סל"ב) —

אזי סבור שמספיק לקבוע את היו"ט ע"י זכרון הנס במחשבה בלבד, ואין צורך שיומשך בדיבור ועאכו"כ בעשי, ולכן שלח לחכמים רק בנוגע לקביעות היו"ט, ולא בנוגע לקריאת המגילה וכתיבתה;

אבל כאשר מרדכי יושב בסנהדרין — לא כפי שהוא לעצמו, במעלתו ומדריגתו, אלא כפי שמצטרף לעדה שלימה של הסנהדרין, וביחד עם הקב"ה — "והוי' עמו"¹⁶⁹, כמ"ש¹⁷⁰ "אלקים נצב בעדת א-ל בקרב אלקים ישפוט", כדי לפסוק "בין דם לבין דין ודין ודין נגע לנגע", וכדי לטהר אשה (כנס"י) לבעלה (הקב"ה), שבשביל זה לא מספיק לימוד ההלכה, אלא צריך לירד לעולם המעשה, ובאופן שהידיים נעשים מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא לפסוק אם הם דמים טהורים או להיפך — הנה אז מתבטלת מציאותו של מרדכי, ונעשית רק מציאות שצריכה לפעול ולהשלים את הענין ד"ושכנתי בתוכם"¹⁷¹, בעולם העשי דוקא, שבו נשלמת הכוונה (כפי שמבאר רבינו הזקן בארוכה בתניא¹⁷²),

(166) מדרש תהלים בתחלתו. יל"ש תהלים רמז תריג. תרעח.

(167) ראה תו"מ חל"ד ע' 146. וש"נ.

(168) לשון חז"ל — יומא פ"ד מ"ד.

(169) פל"ו ואילך.

(169) שמואל-א טז, יח. וראה סנהדרין צג, ב.

(170) תהלים פב, א.

(171) תרומה כה, ח.

(172) פל"ו ואילך.

זה ישנם כו"כ טעמים וכו"כ סברות — איך אפשר לדרוש אצל ת"ח, רב או דיין, שיפלו במוחו כל הסברות שנפלו במוחם של תנאים ואמוראים! ? הנה על זה ישנו סיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶⁴:

פעם נכנס אדמו"ר מהר"ש ומצא את בניו — כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ואחיו — עסוקים בלימוד סוגיא שבה מדובר אודות שפחה נחרפת, והרצה בפניהם את כל הסוגיא עם כל פרטי הענינים והסברות כו', ואח"כ אמר להם — לא בתור התפעלות, אלא כדי להורות להם כיצד צריכים ללמוד סוגיא — שזה כבר עשרים שנה שלא למד סוגיא זו, ואעפ"כ, הי' יכול להרצות בפניהם כו'.

ובתוך הדברים הוסיף ואמר — כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר — שמזה יכולים ללמוד הוראה רבה:

לכאורה אין הדבר מובן כלל: מדובר אודות שפחה חרופה, לא סתם גוי', אלא גם שפחה, שבין עמי-הארץ גופא אינה ברום המעלות... ואעפ"כ, הנה תנאים ואמוראים, שהם סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו, וכל ענינם הוא לימוד התורה, תורתם אומנתם — עוסקים בשקו"ט בסברות עמוקות בנוגע לטענותי' של השפחה חרופה, אם תטען סברא כזו או סברא אחרת! — איזו שייכות יש לשפחה חרופה, להבדיל, לסברא שתעלה במוחו של תנא ואמורא? — הרי זה ריחוק שלא בערך לגמרי! והתירוץ על זה — שכאשר ישנו ענין שנוגע לו באמת¹⁶⁵... הנה אפילו שפחה של עכו"ם יכולה להמציא סברא כזו, שבשבילה יש צורך בשכל של תנא שסמוך איש מפי איש עד משה רבינו, כיון שאצלו אין הדבר נוגע למעשה בפועל ממש.

ומזה מובן, שכאשר ישנו ענין שנוגע במעשה בפועל, והדבר נוגע לו באמת — הרי זה פועל בנפשו שיוכלו להיות בשכלו כאלה גילויים שאפילו תנא יכול לבוא אליהם רק לאחר הלימוד והעיון והיגיעה בתורה.

וזהו גם תוכן הכלל שבגמרא בנוגע לפסקי דינים: "אין למדין הלכה לא מפי למוד וכו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה", שכן, בידעו שכאשר יאמר כך וכך הנה על יסוד זה יתנהג יהודי במעשה בפועל, ובידעו שמזה יכול להיות או דירה לו ית' או להיפך מזה רח"ל — הנה מבלי הבט על

(164) ראה אג"ק שלו ח"ג ע' רצ (נעתק ע' 125).
 ב"היום יום" ט אלול). וראה גם אג"ק ח"י ע' (165) כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר קפז. ח"י"ד ע' תיז. ח"י"ז ס"ע רסח. תו"מ ח"י"ח בהתרגשות גדולה, ובקול חנוק מבכי (המו"ק 2).

ואז פועלים שיהי' "אורה ושמחה וששון ויקר", ובאופן שיראו בעיני בשר ש"כן תהי' לנו", בכל המצטרך, מנפש ועד בשר.

* * *

לב. בהמשך¹⁴⁷ להמדובר לעיל אודות החילוק שבין מרדכי לאסתר, שמרדכי ביקש רק אודות קביעת היו"ט, ואסתר הוסיפה וביקשה "קבעוני לדורות" ע"י קריאת המגילה ("לקריי") וגם "כתבוני לדורות"¹⁴⁸ ע"י כתיבתה — הנה לכאורה יש סתירה על כל הענין:

ה"חכמים" שלהם שלחה אסתר "קבעוני" ו"כתבוני" — הם הסנהדרין, שבתוכם הי' גם מרדכי, ואדרבה — מהראשים שבהם, או אפילו ראש הסנהדרין²⁸ (וגם לאחרי ש"פירשו ממנו מקצת סנהדרין", נשאר עם רוב הסנהדרין, "רוב אחיו"¹⁴⁹), כך, שהוא הי' בין אלו שהיו צריכים להחליט אם לאשר את בקשת אסתר "קבעוני" ו"כתבוני", וא"כ, ממה-נפשך: אם הסכים שיש צורך בקריאת המגילה וכתיבתה — למה לא ביקש על זה (יחד עם אסתר) מלכתחילה, כמו שביקש על קביעת זכרון היו"ט; ואם לא הונח אצלו שיש צורך בקריאת המגילה וכתיבתה — לא הי' צריך להסכים גם לבקשת אסתר?

אך הענין הוא — שבנוגע למרדכי גופא יש חילוק אם הוא יושב בתוך הסנהדרין או כפי שהוא מצד עצמו:

ובהקדמה — שכאשר מרדכי ואסתר שלחו לחכמים בנוגע לקביעת ימי הפורים, הנה כל אחד מהם ביקש כפי שהתקבל אצלו. ולכן, אסתר, שהי' לה עסק עם עניני עוה"ז, שהרי נוסף על תפקידה של כל אשה ש"עוזרתו לאדם", ש"מביא חטין", והאשה עושה מהם מאכל אדם¹⁵⁰, הנה אסתר זכתה ומלכה¹⁵¹ על קכ"ז מדינות¹⁵², שרובם ככולם היו חוץ-לארץ, ועד שהיתה צריכה להתעסק עם המן בעצמו כדי להפכו כו' — ביקשה מהחכמים "קבעוני" ו"כתבוני" (בדיבור ובמעשה); ואילו מרדכי, שעיקר ענינו הי' העסק עם בני" בענינים רוחניים דקדושה¹⁵³ —

(147) תוכן שיחה זו — נכלל בקיצור אחשוורוש אג"ק — הרי זה נאמר על כל בני, מלבד אסתר, ואילו אסתר — הרי אדרבה — היא מלכה על קכ"ז מדינות, כמו אחשוורוש.

(148) מגילה ז, א (ובפרש"י).
 (149) אסתר בסופה. וראה מגילה טז, (152) אסתר פ"א, ת. ו"ש"ג.

(150) ולהעיר מדברי הגמרא (חולין קלט, סע"ב).

(151) כנ"ל הערה 141.

(152) ומה שאמרו רז"ל "אכתי עבדי התורה מנין, דכתיב (תשא ל, כג) מר דרוו

כששלח לחכמים, ביקש מהם מה שהי' דרוש לפי ראות עיניו (בנוגע לזכרון הנס במחשבה בלבד), וכמו שרצה שפורים יהי' אסור במלאכה, אף שנתברר שלפי מצב הדור אין הגילוי יכול להיות נמשך ומאיר למטה באופן שיפעל גם איסור מלאכה, כפי שמבאר רבינו הזקן בתו"א¹⁵⁴.
אמנם, ישנו גם ענינו של מרדכי (לא כפי שהוא מצד עצמו, אלא) כפי שיושב בסנהדרין:

ענינם של הסנהדרין הוא — לברר "בין דם לבין דין לדין ובין נגע לנגע"¹⁵⁵, אע"פ שהם עצמם נמצאים בלשכת הגזית שבהר הבית.

ואדרבה: בנוגע לדבר קטן וקל — יכולים לפסוק ה"שופטים" ש"תתן לך בכל שעריך"¹⁵⁶; ואימתי זקוקים להגיע לסנהדרין — שביניהם יש גם מרדכי — דוקא כשישנו דבר חמור וקשה ביותר, והרי ענין הקושי בתורה הוא מצד הקליפות, כדאיתא ברע"מ¹⁵⁷ ומבואר בתניא¹⁵⁸ שענין הקושי הוא מצד ההעלם וההסתור דלעו"ז.

ולכאורה: כיון שמרדכי הי' בתכלית העילוי, ובלשון הקבלה: בחי' יסוד אבא, ששייך למדרגת האצילות — איזה שייכות יש לו עם ענין של העלם והסתור?

אך הענין הוא — שבישבו בסנהדרין, אינו כפי שבחי' יסוד אבא היא לעצמה, אלא כפי שנעשה אחד משבעים ואחד חברי הסנהדרין, שענינם הוא — כאמור — להתעסק דוקא עם דבר הקשה, "בין דם לבין דין לדין ובין נגע לנגע".

לג. ועד כדי כך, שאמיתית הענין של סנהדרין הוא — כדברי הגמרא בהתחלת הש"ס¹⁵⁹, "אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע, לא חסיד אני, שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם, ואני ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי לטהר אשה לבעלה":

לכאורה אינו מובן: בשלמא כשמדובר אודות בירור הדין, יש צורך במי שכחו גדול להעמיק בתורה כו', אבל, די בכך שבירר את הדין, ומעתה יכול להתנהג כמו רב חשוב שיש לו תחתיו שלשה דיינים... ולהודיע להם את הפס"ד — שאם יבוא לפנייהם דם שפיר ושליא כזה

ומתרגמין מירא דכיא", והיינו, שגם בזמן הגלות קשור מרדכי עם עניני המקדש, ומשכן דאיקרי מקדש (עירובין ב, א. וש"ג).
(154) מג"א, ק, סע"א ואילך.
(155) פ' שופטים יז, ח.

(156) שם טז, יח.
(157) זח"ג קכד, ב.
(158) אגה"ק סכ"ו.
(159) ברכות ד, א.

אזי הדין הוא כך וכך, ואם הדם השפיר והשליא הם באופן אחר, אזי הדין באופן אחר; ומהו ההכרח שהוא בעצמו יצטרך לכלוך את ידיו?!
ואעפ"כ, כאשר דוד מלמד זכות על עצמו, הרי הוא מדגיש (לא רק את מסקנת הענין: "לטהר אשה לבעלה", אלא גם) ש"ידי מלוכלכות כו"; לא רק יגיעת המוח, אלא לכלוך הידים דוקא.

והטעם ש"ידי מלוכלכות כו" הוא "כדי לטהר אשה לבעלה": אם הוא רק יברר את הדין, ויודיע לדיין את הפס"ד — הנה כאשר הדבר נעשה ע"י אחרים, אזי יתכן שלא תושלם תכלית הכוונה לטהר אשה לבעלה; דוקא כאשר אינו מסתפק בלימוד ובירור הדין, אלא גם אח"כ, כשמתעוררת שאלה בעולם העשי', עולם הקליפות, שכל מעשיו קשים ורעים¹⁶⁰, מלא דם ולכלוך וכו' וכו', "מתאים לו" לירד לעולם העשי', וללכלך את ידיו כו' — אזי נשלמת תכלית הכוונה "לטהר אשה לבעלה".

לד. וכמדובר כמ"פ¹⁶¹ שכל הענינים משתקפים גם בנגלה דתורה: איתא בגמרא במסכת ב"ב¹⁶²: "אין למדין הלכה לא מפי לימוד וכו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה".

והגע עצמך: יושבים תנאים ואמוראים ומתייגעים בלימוד עד שבאים למסקנת הענין שההלכה היא באופן כך וכך — כפי שנפסק במשנה או ברייתא עד להלכה, ואעפ"כ, בנוגע לדין למעשה בפועל, אי אפשר לדעת בוודאות אם אכן כיוונו לאמיתתה של תורה;

ורק כאשר הדבר נוגע למעשה בפועל — בעולם העשי', "סוף כל הלילה" — ואז פוסק שהדין הוא באופן כך וכך, אזי יכולים לסמוך על זה!

ומובן גם בשכל הפשוט — כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בארוכה בהמשך תרס"ו¹⁶³, שגם לאחרי לימוד ובירור הענין, הנה כשצריך לפסוק דין למעשה בפועל, אזי מתעוררים אצלו ספיקות כו', ואז מייגע עצמו ביותר, בידעו שעתה נוגע הדבר למעשה בפועל, ועי"ז בא לאמיתית הענין כו'.

והגע עצמך:

כאשר רוצים לברר דין לעומק ולאמיתתו, ומה גם שיתכן שבענין

(160) ראה ע"ח שמ"ב ספ"ד. הובא בתניא פ"ו. ובכ"מ.
(161) ראה גם תו"מ חל"ו ע' 25. וש"נ.
(162) קל, ב.
(163) ע' שז ואילך.